

SUOMEN VAPAA-AJAN-
KALASTAJIEN
KESKUSJÄRJESTÖ

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2–6 A 11
00580 Helsinki
olli.saari@vapaa-ajankalastaja.fi

LAUSUNTO

02.09.2024

Varsinais-Suomen ELY-keskus,
Kalatalouspalvelut
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

Viite Lausuntopyyntö sähköpostitse 27.6.2024 (VARELY/329/2024)

Asia Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön (SVK) lausunto Hamina-Virolahden kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaehdotuksesta

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön lausunto

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) on tutustunut Hamina-Virolahden kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaehdotukseen ja lausuu hakemuksesta kunnioittavasti seuraavaa.

4.2 Kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvat alueet ja niillä käytettävät pyydykset

Hakijan ehdotus:

”...

Jokisuiden ja sisälahtien kalastusrajoitukset ja mahdolliset rauhoitusalueet on huomioitava kaupallisen kalastuksen alueeksi soveltuvaa aluetta määriteltäessä. Käytännössä jokisuiden edustalla olevia kalaväyliä sekä 5 kilometriä jokisuuta lähempänä olevia alueita ei voida katsoa hyvin soveltuviksi.”

SVK pitää ehdotusta kaikin puolin erinomaisena ja hyvänä muistutuksena kalastuslain asettamista vaatimuksista ko. asiaan liittyen.

4.4 Yhteistoiminnan ja yhtenäislupa-alueiden kehittäminen kalatalousalueella

Hakijan ehdotus:

”Yhtenäislupa-alueita ei kalatalousalueen merialueella tällä hetkellä ole. Järjestäytymättömät vesialueen omistajat olisi saatava aktivoitumaan ja osakaskuntien tulisi miettiä yhtenäislupa-alueiden perustamista. Järjestäytymättömien osakaskuntien ja pienten omistusyksiköiden järjestäytyminen ja yhdistyminen suuremmiksi yksiköiksi sekä yhteistoiminnan lisääminen parantaisivat edellytyksiä kalavesien tehokkaalle käytölle ja hoidolle.”

SVK pitää hyvänä asiana, että yhtenäislupa-alueiden ongelmakohdat on sinänsä tunnistettu.

Luonnoksesta puuttuu kuitenkin ratkaisukeskeinen konkretia asian tiimoilta. Yhtenäislupa-alueiden muodostaminen on kalastuslaissa määrätty kalatalousalueen tehtäväksi (KL 24§, kohta 6), eikä sitä voida puhtaasti ulkoistaa osakaskunnille.

5.2 Osatavoitetilat kalakantojen osalta

Hakijan ehdotus:

”...

Osatavoite 4: Järvialueiden kalakannat

Suurimmissa järvissä pyritään säilyttämään kalakantojen tila sellaisena, että niitä voidaan vapaa-ajankalastuksessa hyödyntää. Siika- ja kuhakantoja voidaan tarvittaessa vahvistaa istutuksilla.”

SVK muistuttaa, että kalakantoja tulisi kalastuslain hengen mukaisesti ensisijaisesti pyrkiä vahvistamaan kalan luonnollista kutua edistämällä, kuten kutualueita kunnostamalla, eikä menneisyyteen kuuluvien istutuskeinoin.

5.3 Osatavoitetilat kalastuksen osalta

Hakijan ehdotus:

”...

Osatavoite 3: Vapaa-ajankalastus, kalastusmatkailu ja yhtenäislupa-alueiden kehittäminen

Yhtenäislupa-alueen kehittäminen merialueille lisäisi sekä kalastuksen houkuttelevuutta että kestävyttä. Yhtenäislupa-alueen lupaehtojen avulla saataisiin säädelyä nykyistä paremmin vapaa-ajankalastusta kestävämpään suuntaan. Yhtenäisluvan saamisen ehtoihin liitettäisiin myös saalisraportointia, jotta samalla saataisiin vapaa-ajankalastuksesta saalistietoa, sillä saaliista tiedetään nykyisellään liian vähän ja tiedon lisääminen auttaisi kalavesien hoidon suunnittelussa. Yhtenäislupa-alueen lupaehtoilla sallittaisiin useampi vapa, mutta saaliskiintiöillä ja -säännöillä voitaisiin ohjata kalastusta kestävästi.”

Kuten kohdassa ”4.4 Yhteistoiminnan ja yhtenäislupa-alueiden kehittäminen kalatalousalueella”, uupuu myös tästä osiosta konkretia yhtenäislupa-alueiden perustamiseen.

6.1 Ehdotukset kalastuksen säätelytoimenpiteiksi

Hakijan ehdotukset:

”...

Ehdotus 1:

Ympärivuotinen kalastuskielto lukuun ottamatta onkimista, pilkkimistä ja viehekalastusta tiettyihin salmipaikkoihin ja kapeikkoihin kalan kulun turvaamiseksi.

Perustelut:

- Esitetyissä kapeikoissa ja salmipaikoissa on läpi vuoden kutualueille menevää sekä sieltä palaavaa kalaa, jonka vuoksi passiivipydykset ovat kiellettyjä salmipaikoissa ja kapeikoissa kalankulun turvaamiseksi.
- Rajoitusalueet on pyritty rajaamaan mahdollisimman pieniksi ja rajoiltaan selkeiksi.

SVK kannattaa ehdotusta.

”Ehdotus 2:

Kuhan alimman pyyntimitan nosto 45 cm:iin koko kalatalousalueella. Kaupallisten kalastajien osalta kuhan 45 cm alin pyyntimitta astuu voimaan 1.1.2026. Harjuksen alimman pyyntimitan nosto 40 cm:iin koko kalatalousalueella.

Perustelut:

- Kuhan alamitan nostolla varmistetaan yhden kutukerran periaate ja ylipäänsä kutukokoisten kuhien riittävä määrä. Samalla se nostaa myös huomattavasti saaliin arvoa keskipainon noustessa kuhasaaliissa. Kaupallisten kalastajien elinkeinon turvaamiseksi esitetään siirtymäaikaa nykyistä korkeammalle alimmalle pyyntimitalle.
- Harjuksen alamitan nostolla varmistetaan lisääntyminen alueen joissa. Harjuskanta on taantunut alueella, eikä se kestä juurikaan harjusten ottamista saaliiksi. Meressä harjus on kalastusasetuksella kokonaan rauhoitettu. Sitä esiintyy Itäisen Suomenlahden rannikolla satunnaisesti.”

SVK kannattaa kuhan alimman pyyntimitan nostoa 45 cm:iin sekä harjuksen alimman pyyntimitan nosto 40 cm:iin koko kalatalousalueella. Kuhan pyyntimitan nosto tulisi kuitenkin astua voimaan yhtä aikaa muun kalastuksen kanssa. Esitetyt pyyntimitan muutokset tukevat kalojen luonnonlisääntymistä, hyvän geeniperimän siirtymistä ja parantavat eritoten kuhan osalta lihatuottoa.

”Ehdotus 3:

Siian verkkokalastuksessa merellä pienin käytettävä solmuväli on 50 mm ajalla 1.8.-30.4. Ulkosaaristossa karisiian kutupyynnissä yli 3 m syvyydellä pienin sallittu solmuväli on 38 mm ajalla 15.10-15.11. Kuhan verkkokalastuksessa pienin käytettävä solmuväli on 50 mm.

Perustelut:

- Vaellussiikojen kutukokoon kasvamisen varmistamiseksi esitetään 50 mm vähimmäissolmuväliä ajalle 1.8.-30.4.
- Kesäkuukausina olisi voimassa vain kalastusasetuksella määrätty 43 mm (vuoden 2024 alusta 45 mm) solmuväli, koska kesällä siikaa kalastetaan silakankutupaikoilta väli- ja ulkosaaristossa ja tällöin saalis koostuu sekaisin kari- sekä vaellussiikasta, eikä näitä voi pyyntitapahtumassa eritellä.
- Itäisellä Suomenlahdella esiintyy paikallinen merikutuinen karisiikakanta, joka on pienikasvuinen, eikä sitä saa pyydettyä käytännössä yli 40-42 mm solmuvälin verkolla. Siika kutee ulkosaaristossa syvällä (yli 5 metrin syvyydessä) marraskuun alkupäivinä. Nykyisellä kalastuksensäätelyllä kohdennettu karisiian pyynti on mahdotonta kalastusasetuksen mukaisen 43 mm (45 mm vuonna 2024) alimman solmuvälin verkoilla. Tämän paikallisen karisiikakannan pyynnin mahdollistamiseksi esitetään syksyille rajoitetulle ajalle ulkosaaristoon yli 3 metrin syvyydelle kuukaudeksi lupaa pyytää vähintään 38 mm solmuvälin verkolla. Haminan-Virolahden kalatalousalueella esitetty pyyntialue olisi Kirkonmaanselän – Tammionselän – Harvajanselän – Ruissaaren – Vanhasaaren linjan eteläpuoleinen merialue, joka on ulkosaaristoa.
- Kuhan kalastuksessa esitetään alimmaksi sallituksi solmuväliksi 50 mm, joka varmistaa yhden kutukerran periaatteen valtaosalla kuhista sekä tukee 45 cm:n alamittaa. Kuhaa ja vaellussiikaa kalastetaan samoilla alueilla ja samoilla verkoilla. Säättämällä saman alimman solmuvälin kummankin lajin pyyntiin vältetään turhilta tulkinnoilta siitä, kumpaa lajia milloinkin pyydetään.”

SVK toteaa, että kyseinen solmuvälisäätelykokonaisuus on esitetyssä muodossa sekava ja osittain myös kalastuslainsäädännön vastainen. Ajalliset ja epämääräisesti alueellisesti toisistaan poikkeavat solmuvälimääräykset ovat omiaan hankaloittamaan niin kalastajien kuin valvojenkin toimintaa. Kalatalousalueen esittämä solmuväli poikkeus karisiian pyyntiin marraskuussa 38 mm:n verkoilla

olisi vastoin kalastusasetusta, eikä ELY-keskuksella ole tässä yhteydessä toimivaltaa sellaisen hyväksymiseen.

SVK katsoo, että koko merialueella pienin sallittu solmuväli tulisi kasvattaa vähintään 55 millimetriin. Luonnonvarakeskuksen Kalavarojen käyttö ja hoito A -oppaan sivulla 230 olevan solmuvälitaulukon perusteella 50 mm solmuvälin verkkoihin alkavat esimerkiksi kuhat jäädä merkittävästi saaliiksi 41 senttimetrin pituisina eli alamittaisina. Meritaimenet alkavat puolestaan jäädä jo 34 senttimetrin pituisena 50 millimetriseen verkkoon ja tehokkaimmillaan kyseinen solmuväli on 49 senttimetrin mittaisille meritaimenille. SVK muistuttaa, että kalastuslain 56 §:n mukaan alinta pyyntimittaa pienemmän kalan pyytäminen on kielletty.

Järjestö huomauttaa vielä, että Kymen kta:n vastaavanlaisia kalastusrajoitusesityksiä koskevassa Var-ELYn tuoreessa päätöksessä (VARELY/4614/2023,), lukee näin: ”Varsinais-Suomen ELY-keskus määrää siian verkkokalastukseen merellä 50 mm alimman solmuvälin vuosittain ajalle 1.8. – 30.4.” On syytä olettaa, että viranomaisen linja jatkuu tässä tapauksessa samansuuntaisena.

”Ehdotus 4:

Kalastuskielto kaikilla pyydyksillä (lukuun ottamatta onkimista ja katiskaa) ajalla 15.5.-15.6 osissa merialuetta kuhan lisääntymisalueilla.

Perustelut:

- Kuhakannat ovat merialueella paikoin heikossa tilassa, ja vaikka kuhan kalastuspaine onkin laskenut passiivipyydyksissä, vastaavasti kuhan vapakalastus on kasvanut etenkin kutuaikana. Kuhaistutusten tuloksellisuus on ollut erittäin huono ja kuhakannan elpymiseen tähtääviä esityksiä on useita. Yksi niistä on kuhan kutuaikainen rauhoitus kuhan kutualueilla sekä kuhan liikkumisreiteillä kutualueille. Esitetty kuturauhoitus koskisi onkimista ja katiskaa lukuun ottamatta kaikkia pyyntimuotoja tasapuolisesti. Vaikka lähes kaikki kalastus olisi kiellettyä kuukauden ajan tietyillä alueilla, jäisi silti myös paljon alueita kalastuskäyttöön. Yhdessä kuhan kuturauhoituksella, pyyntimitta- ja solmuvälisäätelyllä saadaan turvattua kuhan luonnonlisääntyminen niin meressä kuin jokialueellakin.

- Rajoitusalueiden määrittelyssä on käytetty hyväksi VELMU-aineistoa sekä osin myös perinnetietoa kuhan kutupaikoista. Kuhan kutupaikat voivat myös hieman vaihdella vuosien välillä ja tämä on pyritty ottamaan huomioon myös rajoitusalueiden kokoa määritettäessä. Rajoitusalueiden maantieteellisiä rajoja muodostettaessa on pyritty myös mahdollisimman selkeästi havaittaviin rajoihin niin kalastajan kuin kalastuksenvalvonnankin näkökulmasta katsottaessa.”

SVK kannattaa verkkokalastuskiellon myöntämistä kyseisille alueille ja ajankohdalle. Sen sijaan rysä- tai viehekalastuskiellolle ei ole perusteita. Viehekalastus ja rysäkalastus ovat kalastusmuotoja, joissa voidaan helposti vapauttaa mahdollisena sivusaaliina saatuja kuhia.

SVK toteaa, ettei Etelä-Suomen merialueen kuha ole uhanalainen laji, vaan kannat ovat elinvoimaisia. Lähtökohtaisesti SVK ei vastusta kuhan kutuaikaista rauhoittamista, kunhan se toteutetaan sekä ajallisesti, että alueellisesti tarkkarajaisesti, muuta kalastusta tarpeettomasti rajoittamatta. Liki kaiken kalastuksen kieltäminen laajasti kuhan kudun turvaamiseksi ei ole kalastuslain edellyttämällä tavalla mitoitettu toimenpide, vaan kiello rajoittaa kalastusta tarpeettoman laajasti.

”Ehdotus 5:

Siian, taimenen ja lohen pyyntiin tarkoitettujen kiilaverkkojen, pesäverkkojen ja isorysän käyttö on kielletty 5 km lähempänä jokisuita.

Perustelut:

- Meritaimenen kutunousun turvaaminen jokiin on äärimmäisen tärkeää taimenen poikastuotannon palauttamiseksi alueen virtavesissä. Alueen vaelluskalajokien jokisuut ovat kaikki lahtien perukoissa, jolloin lakisääteinen 3 km isorysän käytön kieltoalue ei ole riittävä turvaamaan vaelluskalojen kutuvaellusta jokeen.
- Vaelluskalajokien vaellussiikakannat ovat myös taantuneet huomattavasti, joten myös vaellussiian kutunousun turvaamiseksi pyynnin rajoittaminen jokisuiden lähialueilla on erittäin tärkeää.
- Ajallisesti vaelluskaloihin liittyvien rajoitusten tulee olla voimassa elokuun puolivälistä marraskuun puoliväliin asti. Meritaimenen kutunousu alueen jokiin on pääosin syys-lokakuussa ja vaellussiialla lokakuusta marraskuun puoliväliin asti. Muun ajan vuodesta olisi voimassa 3 km isorysän käytön rajoitus.”

SVK kannattaa ehdotusta.

”Ehdotus 6:

Meritaimenen pyynnissä vapakalastuksessa merialueella on käytettävä väkäsettä tai yhteen puristettuja väkäsellisiä koukkuja koko vuoden.

Perustelut:

- Meritaimenen heittokalastus ja osin uistelu on suosittua merialueella ja se kohdentuu suoraan pelkästään meritaimeneen. Merialueella saalis koostuu valtaosin luonnonkudusta syntyneistä meritaimenista, jotka tulee vapauttaa heti. Kalojen vapauttamisen helpottamiseksi esitetään väkäsellisten koukkujen kieltäminen merialueella meritaimeneen kohdennetussa kalastuksessa. Esitys on myös lohi- ja meritaimenstrategian mukainen toimenpide.”

SVK toteaa esityksen olevan linjassa valtakunnallisen lohi- ja meritaimenstrategian kanssa, eikä järjestö vastusta rajoitusta. SVK kuitenkin huomauttaa, että tämän tyyppinen säätelytoimenpide vaatii laajaa ja tehokasta viestintää toimiakseen toivotulla tavalla.

”Ehdotus 7:

Tietyillä paikoilla verkkokalastus on sallittu vain solmuväliltään 80 mm tai sitä suuremmalla pohjaverkolla 15.10.-31.12. välisenä aikana 100 m lähempänä rantaa / alle 3 m syvyydellä. Jään alta tapahtuvaa pyyntiä tämä rajoitus ei koske.

Perustelut:

- Meritaimenen nuorten vuosiluokkien syönnösvaelluksen turvaamiseksi esitetään tiettyjen saarten ranta-alueiden rauhoittamista pienisilmäisillä verkoilla tapahtuvasta kalastamisesta, koska esitetyillä alueilla meritaimenet viettävät huomattavan paljon aikaa syksyllä ennen jäiden tuloa. Koska verkko pyydyksenä ei valikoi saaliiksi pelkästään rasvaevätöntä istutettua ja kalastettavaksi tarkoitettua taimenta, vaan verkkoon jäävät myös rauhoitetut rasvaevälliset luonnontaimenet, on perusteltua esitetyillä alueilla rajoittaa ajallisesti verkon käyttöä. Esitys on osin myös lohi- ja meritaimenstrategian mukainen toimenpide.”

SVK kannattaa esitystä ja toteaa, että hakijan perustelu meritaimenen suojelemiseksi on perusteltu. Alle 80 mm solmuvälin verkkojen kieltoaika voisi olla laajempikin ja jatkua myös jääkauden aikana. Lisäksi SVK ilmaisee huolensa harvoihin verkkoihin mahdollisesti tarttuvista luonnossa syntyneistä uhanalaisista taimenista ja toteaa, että kyseisillä ranta-alueilla voisi harkita myös harvojen verkkojen ympärivuotista käyttökieltoa.

”Ehdotus 8:

Kalastuskielto kaikilla pyydyksillä (lukuun ottamatta onkimista) ajalla 1.4.-31.5. ahvenen ja hauen lisääntymisalueilla.

Perustelut:

- Uittimensalmen alue Neuvottomanlahden ja Salminlahden välissä on kunnostettu vuoden 2023 aikana. Tavoitteena on veden liikkuvuuden parantaminen lahtien välillä. Salmeen on myös rakennettu kevätkutuisten kalojen lisääntymisalueita. Uittimensalmen kalantuotannon varmistamiseksi on kevätaikainen kalastuskielto tarpeen erityisesti tuotantoalueiden alkuvaiheessa.”

SVK katsoo, ettei kalastuskiellon antamiselle haetussa laajuudessa ole esitetty riittäviä kalastuslain edellyttämiä perusteita. Kalojen esteetöntä kulkua kutualueille voidaan vahvistaa (omistajan tekemällä) passiivisten pyydysten kevätaikaisella kiellolla.

”Ehdotus 9:

Kalastuskielto kaikilla pyydyksillä koko vuoden.

Perustelut:

- Saarasjärvenojassa esiintyy alkuperäinen taimenkanta, joka on erittäin uhanalainen. Taimenkan-
nan säilyttämiseksi on tarpeen kieltää kaikenlainen kalastus Saarasjärvenojassa.”

SVK kannattaa esitystä.

”Ehdotus 10:

Kalastuskielto verkkopyydyksillä vuosittain ajalla 15.8.-30.11. vaelluskalajokien välijärvissä/lammissa 100 m lähempänä jokisuuta tai joen luusuaa.

Perustelut:

- Vaelluskalojen kutuvaelluksen varmistamiseksi on tarpeen kieltää vaelluskalajokien välijärvissä tai -lammissa jokisuiden tai jokiluusuoiden läheisyydessä verkkokalastus vastaavalla tavalla kuin mitä kalastusasetuksella säädetään vaelluskalajokien verkkokalastuksesta. Pienissä vaelluskalajoissa jokien virtaaman ollessa pieni vaelluskalojen ei ole helppo löytää välijärvissä/lammissa jokea, johon vaellusmatka jatkuu. Vastaavasti jokien luusuassa vaelluskalat saattavat etsiä virtavettä laajalla alueella ennen kuin pääsevät vapaaseen veteen.”

SVK kannattaa ehdotusta.

”Ehdotus 11:

Koko kalatalousalueella kuhan ja hauen saaliskiintiö 3 kpl/laji/vrk/henkilö, lukuun ottamatta verkkokalastusta ja kaupallista kalastusta.

Perustelut:

- Vapakalastuksella saatua kuha- tai haukisaalista voidaan rajoittaa saaliskiintiöllä, koska kalat voidaan vapauttaa vahingoittumattomana tai kalastus lopettaa, kun vuorokausikohtainen saaliskiintiö on täynnä. Vapakalastuksessa kuhan ja hauen saalismäärät saattavat nousta hyvissä olosuhteissa suuriksikin, jonka vuoksi enimmäissaaliskiintiön asettaminen on perusteltua.
- Saaliskiintiö ei kuitenkaan koske kaupallista kalastusta, joka on elinkeinotoimintaa. Verkkokalastukseen vuorokausikohtainen saaliskiintiöinti ei sovi, koska ennalta ei voida tietää saaliin suuruutta, eikä verkkokalastussaaliksi ole yleensä vapautettavissa. Vapaa-ajan verkkokalastusta säätelee myös kalastuslaki asettamalla enimmäisverkkomäärän.”

SVK katsoo, että saaliskiintiön esittäminen käytännössä vain vapaa-ajankalastajien vapakalastukseen ei ole tarkoituksenmukaista esityksen perusteena olevien tavoitteiden kannalta. Ensin tulisi seurata muita kuhakantaan vaikuttavien rajoitustoimien tuloksia, kuten pyyntimitan nostoa. Mikäli tulevina vuosina katsotaan edelleen olevan tarpeen ottaa käyttöön lisäkeinoja kuhan (tai muiden lajien) kantojen vahvistamiseksi, tulee samassa yhteydessä selvittää, miten mahdollisesti saaliskiintiöt voidaan yletää myös pyydyskalastukseen ja kaupallisille kalastajille. SVK muistuttaa, että saaliskiintiötä voidaan tämän estämättä kuitenkin sisällyttää kalastusoikeuden haltijoiden myymiin lupiin.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Marcus Wikström
kalatalousasiantuntija